

Sygn. akt V CO 61/21

POSTANOWIENIE

Dnia 30 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Szanciło

w sprawie z powództwa D. B.

przeciwko P. B.

o rozwód,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 30 marca 2021 r.,

na skutek przedstawienia przez Sąd Okręgowy w L.

sprawy o sygn. akt I RC (...) celem oznaczenia sądu właściwego

do rozpoznania sprawy,

oddala wniosek.

UZASADNIENIE

Stosownie do art. 45 § 1 k.p.c., jeżeli na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego nie można w świetle okoliczności sprawy ustalić właściwości miejscowej, Sąd Najwyższy oznaczy sąd, przed który należy wytoczyć powództwo.

Właściwość miejscową w sprawach o rozwód określa art. 41 k.p.c., który stanowi, że powództwo ze stosunku małżeństwa wytacza się wyłącznie przed sąd, w którego okręgu małżonkowie mieli ostatnie miejsce zamieszkania, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Z braku takiej podstawy, wyłącznie właściwy jest sąd miejsca zamieszkania strony pozwanej, a jeżeli i tej podstawy nie ma - sąd miejsca zamieszkania powoda.

Sąd Okręgowy uzasadnił wniosek o oznaczenie sądu właściwego treścią pozwu i oświadczeniem powoda, w świetle których małżonkowie zamieszkiwali ostatnio wspólnie na terenie Wielkiej Brytanii, gdzie nadal mieszka pozwana.

W art. 41 k.p.c. określono wyłączną właściwość miejscową sądu dla spraw ze stosunku małżeństwa, przy czym pierwszą podstawą określenia właściwości jest ostatnie miejsce zamieszkania małżonków w okręgu danego sądu, jeżeli choć jedno z nich w okręgu tym jeszcze ma miejsce zamieszkania lub zwykłego pobytu. Faktem jest, że ostatnie wspólne miejsce zamieszkania stron znajduje się w Wielkiej Brytanii i tam też nadal mieszka pozwana (k. 4, 16 akt I RC (...)), ale ta kwestia nie decyduje o zasadności wniosku. W orzecznictwie wskazuje się, że sąd miejsca ostatniego wspólnego zamieszkania małżonków nie przestaje być właściwy dla powództwa ze stosunku małżeństwa, jeżeli jeden z małżonków zamieszkuje nadal w okręgu tego sądu, choćby nie w tej samej miejscowości, w której strony zamieszkiwały wspólnie (zob. np. orzeczenie SN z dnia 12 czerwca 1951 r., C 428/51, OSNCK 1953 nr 3 poz. 62). Chodzi tu jednak o sąd polski. Przepisy kodeksu postępowania cywilnego dotyczące właściwości sądu traktują o sądzie właściwym w Polsce. Ustawodawca przewidując, że może nie być możliwe ustalenie takiego sądu w Polsce na podstawie tych przepisów, wprowadził instytucję oznaczenia sądu właściwego, a więc tego sądu, przed który należy wytoczyć powództwo, jeżeli zachodzi jurysdykcja sądów polskich. Tak więc w art. 41 zd. 1 k.p.c. jest mowa o okręgu sądu w Polsce, a więc chodzi o wspólne miejsce zamieszkania w Polsce (zob. też postanowienie SN z dnia 2 lutego 2019 r., V CO 46/19). Podobnie, drugie zdanie tego artykułu dotyczy sądów polskich.

Ponieważ w niniejszej sprawie w dacie wytoczenia powództwa małżonkowie ani nie mieszkali w okręgu tego samego sądu, ani nie mieli ostatniego miejsca zamieszkania w Polsce, należało przejść do kolejnych podstaw właściwości. Dopiero gdyby żadna z nich nie zachodziła, a więc w okolicznościach danej sprawy nie byłoby możliwe ustalenie właściwości miejscowej na podstawie art. 41 k.p.c., to wniosek do Sądu Najwyższego o orzeczenie na podstawie art. 45 k.p.c. mógłby zostać uwzględniony. Skoro pozwana nie ma miejsca zamieszkania w Polsce, to do rozważenia pozostała trzecia podstawa, a więc miejsce zamieszkania powoda, którym jest G.. Należy podkreślić, że sąd miejsca zamieszkania powoda

może być właściwy również wówczas, gdy pozwany nie ma miejsca zamieszkania w Polsce.

Powyższe oznacza, że w niniejszej sprawie art. 45 k.p.c. nie ma zastosowania. Skoro jest bowiem możliwe ustalenie właściwości miejscowej na podstawie art. 41 k.p.c., wniosek do Sądu Najwyższego, skierowany na podstawie art. 45 k.p.c., należało oddalić.

jw